

Barne- og familiedepartementet

Postboks 8036 Dep.
0030 Oslo

Vår saksbehandler
Ina Smith-Meyer

Kopi til

Vår dato
05.07.2019

Vår referanse

Deres referanse

Forslag til ny barnevernslov - høringsuttalelse fra Unio

Unio viser til brev fra departementet med invitasjon til å svare på høringen om forslag til ny barnevernslov fra Barne- og familiedepartementet. Unio har blant sine medlemsgrupper blant annet barnevernspedagoger, organisert gjennom «Barnevernspedagogene i Akademikerforbundet». Unios høringsinnspill bygger særskilt på innspill fra denne faggruppen.

Vi viser også til Unios tidligere høringsuttalelser om barnevern, spesielt til «Kvalitets- og strukturreform i barnevernet – forslag til endringer i barnevernsloven» fra 2016 og til «Trygge rammer for fosterhjem» fra mai i år.

Vi kommenterer først forslaget generelt, på et overordnet nivå, og går deretter inn på noen deler av departementet forslag spesielt.

Generelle kommentarer

Unio er positive til departementets forslag til endringer i barnevernsloven. Vi mener at endringene er en viktig oppfølging etter øvrige endringer som ble innført som oppfølging av NOU 2016: 6, og at forslagene som legges frem er gode. Det er positivt at loven i større grad har en rettighetsbasert tilnærming til beskyttelse av barn, barneperspektivet er tydeligere, det legges stor vekt på å sikre barnets rett til medvirkning og barnevernsloven er å anse som en rettighetslov. Videre er det viktig at kravene til faglig forsvarlighet konkretiseres, og at barnets beste fremheves som det grunnleggende premisset for barnevernets innsats.

Vi oppfatter strukturen i forslaget som logisk og tilgjengelig. Forslaget legger an tydeligere føringer på noen sentrale områder og stiller sterkere krav til kommunenes ansvar for en faglig forsvarlig barnevernstjeneste totalt sett. Dette mener vi er bra. Vi er også fornøyde at det innføres en plikt for barnevernstjenestene til å rapportere til kommunestyret om tilstanden i barnevernet og kommunens oppfyllelse av plikter etter barnevernsloven.

Ressursbehov i det kommunale barnevernet – konsekvenser av tydeligere krav

Økte krav til faglig forsvarlighet og det å realisere og følge opp intensjonene i barnevernsloven gir etter vårt syn økt ressursbehov, særlig i det kommunale barnevernet. Selv om kommunene har ansvaret for at egen barnevernstjeneste har riktig bemanning, kompetanse og tiltak, har staten et medansvar for at det faktisk realiseres. Unio mener derfor det er behov for at departementet vurderer ressursituasjonen i det kommunale barnevernet før lovendringer og barnevernsreformen trer i kraft, samt at det iverksettes

nødvendige tiltak for å sikre at alle kommuner oppfyller sine forpliktelser, slik at barn får lik rett til godt barnevern over hele landet.

Kommunens og barnevernstjenestens ansvar og oppgaver (lovens kapittel 15)

Unio støtter innføring av en årlig tilstandsrapport og mener dette er et godt tiltak.

Vi er derimot skeptiske til det som ser ut som en mulighet til overprøving av barnevernsleder fra kommunens politiske eller administrative ledelse. Slik vi oppfatter forslaget, kan kommunens ledelse stille spørsmål ved beslutninger som gjøres av barnevernsleder, særlig der disse har store kostnadsmessige konsekvenser. Dette er etter vårt syn uheldig og kan skape usikkerhet om barnevernets legitimitet i kommunene. Barnevern er et felt med mange interessekonflikter. Dersom kommunens ledelse blir nok en aktør når det gjelder faglige beslutninger, kan dette gjøre oppgaven for barnevernet mer utfordrende. Andre aktører vil kunne ønske å påvirke dem for å omgjøre omstridte beslutninger. Verken administrativ eller politisk ledelse vil besitte kompetanse til å gjøre forsvarlighetsvurderinger eller vurderinger av barns beste. Ansvar for å sørge for at kommunalt barnevern drives faglig forsvarlig ligger til Fylkesmannen og Helsetilsynet gjennom tilsyn, og det er her barnevernsliders faglige autonomi skal prøves.

Unio har forståelse for at lovforslaget er ment å spisse barnevernets ansvarsområde ved å ansvarliggjøre kommunen i større grad rundt rammebetingelser for tjenesten og ved at alle tjenester har ansvar for utsatte barn og unge. Vi er likevel usikre på hensiktsmessigheten av å fjerne ordlyden «Barneverntjenesten skal bidra til å gi det enkelte barn gode levekår og utviklingsmuligheter» som det står i dagens § 4-4, første ledd. Vi mener at barnevernet bør ha et særskilt blikk på levekår og barns utviklingsmuligheter utover å ivareta barns særlige behov og å bidra til å forebygge videre problemutvikling. Vi mener derfor ordlyden på et eller annet vis bør bevares. Vi er enig i at «råd og veiledning» tas ut av loven, da dette tilligger alle tjenester på et generelt nivå å ivareta. Unios forslag til ny ordlyd er: «Barneverntjenesten skal bidra til å gi det enkelte barn gode levekår og utviklingsmuligheter ved å ivareta barns særlige behov og å bidra til å forebygge videre problemutvikling».

Ettervern (lovens kapittel 3)

Unio er glade for at det nå er lagt til rette for at etterverntiltak kan opprettholdes frem til fylte 25 år. Dette er et viktig steg for å anerkjenne at barn med erfaring fra barnevernet ofte mangler ressurser og støtte i overgangen til voksenlivet. Ettervern har positiv effekt for både ungdommene og samfunnet, og unge voksne med barnevernsbakgrunn trenger ettervern i form av ulike typer støtte på veien til å etablere seg i en selvstendig voksentilværelse.

Ordningen med ettervern er svakt forankret i lovverket fra før, og i hverdagen i mange barneverntjenester. Dette fører til at ettervernet i dag nedprioriteres og at mange unge ikke får den nødvendige ettervernstøtten de trenger. Det er derfor viktig at formål med og kvalitet for ettervernet tydeliggjøres.

Unio støtter alle forslagene som berører ettervern med unntak av forslag til tekst i § 3-6. Vi er skeptiske til forslaget i lovteksten der grunnvilkåret for å gi ettervern formuleres som at ettervern gis ungdom som: «har særlig behov for hjelp fra barnevernstjenesten til en god overgang til voksenlivet». Videre presiserer departementet at: «Det er et vilkår for ettervern at ungdommen har et "særlig behov" for hjelp, noe som innebærer at det må være et behov utover det ungdom i alminnelighet vil ha». Disse formuleringene kan

virke innskrenkende fordi ulike paragrafers formulering kan ha en sterkere signaleffekt enn departementets intensjoner og føringer i forarbeidene. Formuleringen «særlige behov» kan bli tolket strengt i ulike barnevernstjenester, og i verste fall være grunnlag for ikke å gi ettervern, gitt den pressede situasjonen mange barneverntjenester er i. Formuleringen «behov utover det ungdom i alminnelighet vil ha», leder tankene mot ettervern mer som «behandlingsbehov» enn som «generell støtte». Dette svekker den anerkjennelsen departementet ellers signaliserer om at ungdom med barneverntilknytning minst bør få den samme støtten som andre unge.

Unio foreslår at disse formuleringene justeres, slik at unge med barnevernserfaring gis kvalitativt god støtte i sin utvikling og modning i ungdomslivet, på vei mot voksentilværelse uten gjennomgående og unødig behovsprøving. Dette må gjelde både ungdom som har vært under omsorg og ungdom som har hatt hjelpetiltak, og hjelpen og støtten som gis må være fleksibelt innrettet basert på den enkelte ungdoms ønsker og behov. Det som kan synes dyrt på kort sikt, vil ofte være en god investering på lang sikt.

Andre kommentarer

Kapittel 16

Når det gjelder statlig barnevernsmyndighet, vil vi fremheve behovet for å videreutvikle samarbeidet mellom Bufetat og kommunene, og også samarbeid med Oslo kommune. Barnevernet er et lite fagfelt der det arbeides mot de samme barna og mange like problemstillinger. Hele feltet, og ikke minst barn og unge, vil tjene på et bedre og mer systematisk samarbeid om kunnskaps- og praksisutvikling.

Kapittel 10

Unio støtter § 10-10 om en forskrift som angir nærmere kvalitetskrav for barnevernsinstitusjoner. Dette er særlig viktig for å styrke kompetanse og bemanning i barnevernsinstitusjonen. Vi ser frem til utredningen som Bufdir arbeider med knyttet til fremtidige kompetansekrav på dette området. Unios syn er at det må innføres kompetansekrav for alle ansatte på barnevernsinstitusjoner. Barnevernspedagogutdanningen må styrkes og gjøres til en fagintegreert klinisk orientert masterutdanning. Det er også viktig med kompetansekrav til ledelse av institusjonene utover kravet til barnevernsfaglig kompetanse.

Kapittel 11

Når det gjelder omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere, vil vi fremheve at ungdom mellom 15 og 18 år også må ivaretas av barnevernet, slik mange faglige miljø anbefaler. Vi mener barnevernsloven må gjelde for disse barna på lik linje som for andre barn som oppholder seg i Norge midlertidig eller permanent.

Vennlig hilsen
Unio

Anne Folkvord /s/
sekretariatssjef

Ina Smith-Meyer /s/
Seniorrådgiver

